

ГОДИНА XII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 29.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРИЈАТЕЉСКИ ДУГ.

(УЛОМАК ИЗ „НЕКОЛИКИХ ПОТЕЗА“.)

(Наставак.)

Бејаше то сићано, слабуњаво, нежно створење, вижљаста врата, узаних прсију и малене главе. Сам је дошао и понудио се управитељу једне мале приватне дружице, којој сам тада и ја припадао. Кад се пријавио, узеши га сви за предмет глупе шале и подсмеха, јер га држаше ни под-а-шта — нико не верова у њ'. Тек по дугој молби би примљен у круг „уметника“, у круг „талијских свештеника“, и то са споредном црквењачком дужношћу — дужношћу позоришног слуге! . . .

И он, он — геније — у служби бестидне шпекулације, која се, за рачун једног трбушара, игра угледом и чашћу уметности свете! . . .

Да, тако је било; такав је ред; кају, да се тако ваља. Морао је сам од својих леђа саградити мост, да са пусте обале горког понижења пређе у цветни врт заносне славе. И он се није жалио, није рекао ни речи, није ни главе погнуо, него радосним осмехом прими погодбу, као кад шибом расплакано детешице добије парченце шећера, те заборави на бол и плач.

Еј, ала ли се живо сећам оних свечаних тренутака, кад је први пут размахнуо крилима по врелом зраку клизаве позорнице, свету на дивљење, уметности на част. Чим се појавио са чела му је заблистало миро позвана избраника, који са талијинога амвона господари тригчаним скриптом својим, док му будућност не

оплете трнов венац и не отене осуђенички крст. . . .

Па како ли се изненадише, па како ли му завидеше!

Слава и мржња, невоља и јад!

Нико не започе тако сјајно — и нико не сврши тако жалосно.

Има на овој стрпљивој планети створења, која нису кадра ништа да створе, која завиде свачему и исмевају све, која немају моћи да пруже руку, али имају дрскости, да подмећу ногу у свакој згоди. Исмевали га, понижавали, гонили, а уз то га мучила голотиња и глад. Па нашло се кукавица зле крви, који су и руку дизали на њ', користећи се слабошћу његовом! О, сећам се још и сад, колико је и колико пута долазио да се исплаче преда мном, али само преда мном — пред другима никада не! Био је чврст, поносит. Ја сам му био најбољи пријатељ, јер сам га најбоље разумео; мени је смепо веровао све, јер сам га вазда бранио и заклањао од злобе, док нам се путеви нису размимошли.

Па колико је био веран, колико честит, колико благодаран! . . . Па како ли сам га тек ја волео! . . . Кад год би ми на душу пала копрена сете и туге, кад би ми чемер узмутио крв, молио бих њега, да ме разговара и да ми пева. И он би ми певао, певао би умиљато, као мирисни шум при нежном пољуницу заљубљене руже са веселим крином, а тужно као јек прекинуте жице на ојаћеном

срцу човечијем ; певао ји тако дugo и дugo, док ми око не засузи, па онда би ме за-
грлио и плакао са мном заједно.

Несрећа и проклетство !

Земља бејаше тврда, а небо високо ! Али у њему борављаше силан дух, који се дизаше нада-све, дух свеж и светао као злађано кандило пред милостивим ли-
цем Бога свемогућега, јер он бејаше по избор свештеник у најмилијем храму ње-
гове славе. Па ипак као да му недоста-
јаше нешто, што му је цела века сметало, да буде свој и ради чега није могао ни-
кад ништа за се учинити. То нешто, што му је сасма недостајало, била је : *себи-
ност, брига о себи самом.* Расинао је и поклањао свој таленат, своје срце и свој
живот, не питајући коме, како и за што ?

Издашан као краљ — а убог као пројсјак !

Великодушност, која је вредна и нај-
племенитијег племића.

Пола, само пола године провео сам с њиме заједно и онда се растасмо ; ја одох даље. Дуго се од тад ипако ви-
ђали, али за њим иђаше глас од уста до уста, те духом бесмо вазда заједно. Сваки дан допираху до мене смеј и сузе, што их је мамио из осетљивих срдаца

љуцких, те ми верно причаху бурни живот његов. Славили га, узносили и потезали из руке у руку, као врло занимљиву, врло забавну играчку, којом се даје пријатно пртерати „ћеф“.

Младост, занос и простодушност — лудост, страшна лудост ! Грех, који се каје животем.

Две и по године, након првог растанка нашег, видео сам његову сен — сен, која дине ваздухом, а одише крвљу. У очима му борављаше смрт, у ходу смрт, у гласу смрт, над главом несрећа, проклетство — смрт... Кад се загрлисмо и пољубисмо, промуца ми сузним очима :

„Пријатељу, драги мој пријатељу, уни-
ме занос и слава !“ И ја занемих, јер у срцу не нађох ни цигле речи утеше. Нај-
зад га упитах, шта мисли, куд је пристао тако болан, тако невољан ?

„Идем — рече ми — у какав Фру-
шко-горски манастир, д' ако се смишују,
те ме приме под свој кров. У болницу не
снем ; бојим се, страх ме је...“

И отишao је, и закуцао на вратима
милосрђа, и одбише га са божјега прага — учтиво, веома учтиво... После два
дана опет је дошао мени. Поскрбих га,
колико се пашло у невољи, и одправих
га у место рођења његова. (Наставиће се.)

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Нови племић*, шаљива игра у 5 чинова, по К. А. Гернеру, посрбио Лаза Телечки.)

Некадашњи „Нови племић“ поновио се у нашем позоришту за прошлога бављења дружине у Н. Саду, па ево и у недељу 15. (27.) новембра.

„Нови племић“ може се држати још на позорници, ма да се не слаже са правим друштвеним стањем данашњим у целини, али је преводилац улио му српског духа и српске нарави толико, да га доста радо гледамо ; још више је недељној публици по вољи, јер у неким сценама види себе. Цела прва радња а особито гозба и оне здравице, па „многа љета“, па удавање јако прија гледаоцу.

И тенденција је комаду потпуно добра : не

поневиди се, јер можеш зло проћи. Само се бојимо, да гледаоци недељни већином смећу с ума прави смер „Новога племића“.

Пrestава је ишила добро, премда још не иде престављање онако како смо научили да гледамо од позоришне дружине српско-народне. Непито још смета.

У „Новом племићу“ нема улоге, која би се истицала пред друге ; мање-више све су таке, да глумци могу показати своју вештину. Носилац насловне улоге био је г. Љукић, који је у свему био добар а особито се показао као добар трговац а благ и мио отац, док га није жена Фема преокренула, да и он мисли као и други племићи, па да се тако и држи. Фема у рукама гђе Ружићке нема парице, особито се ис-

тиче у ње оно високо племићко понашање још помешано занатлијском крвљу. Г. Добриновић (Пратљача), г. Милојевић (Спиритон), г. Мильковић (Младен) и гђа Добриновићка били су добри, особито г. Добриновић. Меру гђе Максимовићеве морамо похвалити, исто тако и Омера г. В. Димитријевића. Није првина како гледамо гђу Максимовићеву као Меру, као нестапнио дете, које поред свега тога зрево мисли и дела. Подјупан није за г. Лазића; глас му смета, исто тако и благо и тихо његово понапашање, но то је у природи г. Лазића, па није он крив.

Публике је мало било.

—Н.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕВУ.

(*Јубилеј гђе Иване Сајевићне.*) У славу 25-годишње прославе глумачког рада гђе Иванке Сајевићке приказивала се 4. (16.) новембра о. г. у нар. позоришту у Загребу Скрибова „Чаша воде“, а у корист слављеници. Представа је почела у 6 са сата у вече. После увертире подиже се застор и пред гледаоцима се указа велиелепна дворана, у којој стојаше слављеница као војводкиња Малброва обучена и окружена њезиним садруговима. Пре што је сама представа започела, честитали су на отвореној позорници слављеници чланови драме и опере, те јој предали своје и с других страна приспеле дарове. Најпре је поздрави управитељ А. Мандровић и предаде јој у име интенданта г. Кнајзла прекрасне бриљантне минђуше, а за тим јој са срдачним речима у име читавог драматичког друштва уручи сребрни ловор-венец. Редитељ опере Антон поздрави је у име чланова опере и предаде јој златну наруквицу с драгим камењем. Уз те дарове добила је јубиларка од драме песму у врло лепом уvezу, а од опере адресу с потписима свих оперних чланова. Г. Брани уручи слављеници кутију са сребрником као дар српског народног позоришта новосадског, на којем је свечарица кроз пет година глумовала. Г. Савић предаде јој прекрасан ловор-венец од свежа цвећа са тробојницом српском од стране кр. српског народног позоришта београдског. Милош Џевић и жена му Марија, чланови кр. срп. нар. позоришта београдског, послали су леп ловор-венец. Осим тога добила је слављеница од својих загребачких штоватељица две кутије сребрнине, прекрасну свимену тоалету, лепезу, итд., и дарова од пријатеља и пријатељица, свеучишних грађана и од поједињих лица и породица. — Дубоко ганута, сузних очију, захвали се јубиларка својим друговима, даривачима и опћинству, које ју је својим љубазним сусретањем охрабрило на истрајан рад и којему се препоручује и у на- предак, особито за оно доба, кад јој једном по-

нестане снаге, те не узмогне своје дужности вршити како би хтела и морала. — Чим се дигао застор, те док су предавани дарови и за време говора јубиларкиња, публика је гђу Сајевићку бурно поздрављала. На силено пљескање и изазивање морао се застор више пута дићи, те јубиларка изаћи на позорницу. — Мало затим отицела је представа Скрибове класичне шаљиве игре, у којој гђа Сајевићка уз г. Фијана приказује главну улогу. Њена је војводкиња Малброва изврена фигура. Проучивши је темељито до најситнијих детаља, гђа Сајевићка створила је тако складну целину, да може млађим глумцима у тој улози служити узором глумачког „ситносликарства“, при којем ипак не испазава главна мисао, темељна белега карактера. Духовита жена, енергична достојанственица, злобна или фина непријатељица, осетљива и осветљива супарница, све је то Сајевићкина војводкиња у шуној мери. Давши се занети љубављу и осветом до неспретности, до повреде краљичина величанства, која јој се немило освежује, она је смешна или није несимпатична, јер се тако брани, јер тако ради из мотива, којима је врело у љубавном и повређеном срцу, а таквом срцу може се иштошта опростити. У сваком погледу гђа је Сајевићка са својом војводкињом потпуно успела, па није само њезин јубилеј него је и тај прави успех био новодом, што ју је публика управо бурно, неуморно изазивала после сваког чина. Да је позориште било распродано, не треба ваљда ни спомињати.

После представе приредили су у рестаурацији „Кола“ чланови драме у част јубиларци банкет, коме су присуствовала сва загребачка певачка друштва, осим српског, које није било позвано. Јубиларка је ту ванредно одликована. Пало је више здравица, ионајвише у славу јубиларке, и отпевано је неколико песама, те је забава у опште лепо текла. На банкету су читани и бројавни и писмени поздрави, којих је са свих страна стигло једно 40—50, између којих су са особитим одобравањем примљени поздрави „друштва за српско народно позориште“ у Новом Саду, срп. нар. позоришне дружине, од управе краљ. срп. нар. позоришта у Београду, и неких драматских чланова у Прагу. Ван Хрватске поздравили су слављеницу многи поштоваоци и пријатељи позоришне уметности из Н. Сада, Београда и других српских крајева.

Тако је ето на позорници и ван позорнице дато признање истрајном и успешном 25-годишњем раду заслужне глумице Иванке Сајевићке, а то ће признање сигурно и њу ободравати на даљи рад и уједно бити побудом млађим снагама, да савесно истрају на путу уметности. Н.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

10. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 22. НОВЕМБРА 1887.

Са спуштеним ценама

СТЕВАН ПОСЛЕДЊИ БОСАНСКИ КРАЉ.

ИСТОРИЈСКА ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА,
НАПИСАО: МИТА ПОПОВИЋ. РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

ОСОБЕ:

Тома Остојић Христић, босански краљ	Лукић.
Стеван, краљев незаконити син, доцније краљ	Ружић.
Радивој, краљев рођени брат, јајачки бан	Миљковић.
Косача, краљев таст, војвода светога Саве	Лазић.
Момчило, бан од Усора	Васиљевић.
Кубретић, војвода зворнички	М. Димитријевић.
Томазини, придворни свећеник	Милојевић.
Исак, велики везир Мухамеда II.	Кестерчанек.
Упор, посланик краља Матије	В. Димитријевић.
Старац	Исајловић.
Двоје деце	* * *
Турски часник	Врга.
Ана, краљева мати	Д. Ружићка.
Катарина краљева жена, Косачина кћи	С. Вујићка.
Дивна, косачина сестра	Л. Хацићева.
Први } Други } Херцеговац	Живковић.
Диздар	М. Димитријевић.
	В. Димитријевић.
Војници и свита.	

У. уторак 24. новембра први пут: „ЦРНА ПЕГА“. Драма у 3 чина, написао Г. Чикић, с мађарског превео Јован Грчић. — Редитељ: Добриновић.

Ко од наших поштованих сталних претплатника жељи своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у позоришној писарници пајдуже до 11 сахата пре подне.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. dlt. fijet)